

ЦЕНТРАЛНА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„ЂУРЂЕ ЦРНОЈЕВИЋ“
ЦЕТИЊЕ
ИМБ. Број 307

У мемора Вишоге Сне Поруке

Генерал Г. Ђемићковић.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

1. 48

Генерал Ј. Белитарковић.

Били смо у Невесињу код Тасабола, када нам стигне Белитарковић као војни представник Србије.

Кроз та је примио врло предубрето, чврста одмах код шатора и дуго се шљампао разговарао са свима о Трпачу Милану, о српској војсци и о дошатакљивим бојевима.

Урноторци су се разговарали о српској генералу, који је остао у његовој средини за своју вријеме рата.

Ми, околина Кванева, сурјатство смо се шљампао одмах, колико да смо сви стари познаници били. Он је био са сваким љубаван, дружителом и сам се дрго осјетно међу нама као дома. Ја сам га познатио још 1866 у Београду када је као капетан у оставци био. Његов брат Вубо био ми је други, и он ме је шљампао лично.

За своју вријеме његова јавства у нашој војсци на и шљампао извјеш дама виђали смо га често глумиштва и зловона. Он је био недовољан својим положајем. Овај је, говораше нам, осуђен на нејад, а он је, као стари војник, шљампао лично у рату. Који је као сваки Србин тада, дуго нешто и једва држекао. Бољно га, што није имао команду у српској војсци. Доласак Тервајева у Србију био му је шљампао и шљампаје предсказива неусујих српскога оружја. Како је Рус, говораше

Белмаркович, станао је, негонаји ни он вој-
ску, ни војска његова, Србија са великим оду-
шевљивим и самопоуредивим залагањем у рату
са силном Турском, а у исто вријеме дајући
команду Терџајеву иримаји да није спремна,
да нема своја војсковође. Белмаркович
је сматрао то унижењем српске војске.

Тисало се и ирпало се послѣји рата, да је
Белмаркович имао команду на Вузјем долу.
Није. Команданти војске био је Војвода Петар
на Вузјем долу као и на све вријеме ратовања
у Херцеговини. А јест био на Вузјем долу
крај Књага у дужности својој. Ту је он, када
је Књагу стигао глас о побједи, казао своје
мишљење Књагу, да не уступа на тој по-
бједи, но да гони Муртар и шину војску.

Књаз ван себе од радости ирговори Белмар-
ковичу, који је одговорио стајао и слушао ирговори
обоју, та што се и он не радује, као сви Турко-
турси. "Радујем се, Господару", - одговори
Белмаркович, - али побједи још није ст. Тре-
ба ишористити побједу. То је гавно. Ја бих
саг одмах с војском за Муртар и шину,
дро му нову битку, ари но се ирбери и срени
за доик, уништио бих му војску и городнога.
Јер вет сјуча неће доукан бити!"

Књаз га није ислушао и убрзо се ипоказало, да
је Белмаркович имао право. Муртар и шина
се ипбукао сјуча дан и Бивста у Шребиње,
а одатде дошао с војском на Тракото, овеје
сучатно и догикао ирмаре на Туркојурском
гелмшину.

Над је српске војске ирег многио надмоћнијом

турском војском погела у сусрету, Белимарковић је дуба сте замашенији, сте жалоснији. На сваки извјештај, који је долазио са српскога бојишта, он је вагда говорио: „Добра је српска војска: јунаци се боре, залуду. Не смета је до команде. Гернојевић је наша несрећа. Одмах ~~са~~ у центру сам рекао, да ће овако бити.“

За вријеме алексиначких бојева жалоси је била погледати га. Сви су му долазили. Ми смо пред њим извјештавали говор о српским несрећама, потпујуте бол добога Србина и војника.

Њас је волио буде задушквати, по једнога дана запити Белимарковита, када је сви говорио окривци команди:

— А Јоцо, били друже било, да си ти командант? Шта ти се чини, какав би ти био?

Белимарковић изненађен изјавио нишави, и погледа Њаса и, по обичају, по вивши главу на страну, хладно одговори: — Какав је команда сад, по видиш, какав би био ја, по би се виђело.

У то вријеме по наредби Њаса Милана, Белимарковић је представио Њасу поведу, да се пошве која хвада гернојевића у Стари Србији, и пошто га, да по час при је учини, како би се ијим побукло неколико турских војске и олакшало српској војсци.

Њас је одговорио, да би по врло радо учинио, али да за сада не може, ју Херцеговачку војсци ирели муکتу иали нелије одвајави осладити, а обу код Подгорице, свакато малу,

још маке. Црногорска војска је сада, гово-
раше му Књаз, у најјаким маху напредовања
и човјек је и он та не смије ставијен преду-
зетим у ставити или још и ошачкати и по-
жити крији но и скривети до садашње успјехе.

Тој био Књазов и говор, а он није ни шта да ни
помије ни пошлица, да дојиме и рече на ону
страну и ако се јаким удовољом предвиђао са-
станак српске и црногорске војске у Сарајеву
Србији. А Књаз је много тога радио то у ратни.
Много је и слави Војводу Милана Вукоба и
јавио му војску са неколико баталијона
и Херцеговине, као што је и сам Војвода
Милан једном наваљивао. Ју и помије Вукоба
ја дрпа предиком је јавио да је у Херцеговини
и Књаз се бјеше већ и вратио на Српску.

Осим и звјезданаја са црногорскога дојиме
који је бели парковић и био Књазу Милану,
и још био једини рад Књаз као војног пред-
ставника, једини и нај без успјеха.

Три мије сто и овом на земљу обичним
успјехом и животом. У ојаклији у двору
били су сједници сваку ноћ, на који је Књаз и
бели парковића скоро редовно позивао. Једном,
крији но се остали окупише сједасмо белим пар-
ковића и ја с Књазом сам. Књаз се са прекрштеним
рукама наслонио и ивинуо ~~на~~ уијелим
иујелим на сто, иледа дуго, осмјехујући се,
белим парковића, иа је, на мијну били ми, наји-
данући рети:

- А. Јодо, да ми право кажем, колико си
урадио на либерацији за војску, када си био
војни министар. Дану, реци право! Књазу

je u snu bilo, da ovako kao u snu nekoga
 sluša i govori, a mislio je, da mu je, kao kva-
 zu, sve dobro poznato.

On je znao o toj aferi, o kojoj se u ono vrijeme
 mnogo govorilo. Niko je sam mu prišao, još pri-
 rata, da sam ja u moje listu, "Narodni pri-
 jatelj", donosio neke podatke na Belimarko-
 vitu i Brojevinu uvjerivao sam, kao se ko-
 ristio na svojih nadavcima. O to čitav
 Tko je ovo nebi mi za to ništa rekao, no Beli-
 markovitu. A Belimarkovitu sasvijem mirno
 odgovori:

- Za, Gospodaru, mnogo su me napadali i rudi-
 mi govornici. To je kod nas obična stvar. A
 sve su to bile izmišljotine i laž. U
 svu stvar su poticali to, kada je stvar bi-
 la već zastarjela do zakonu o ličnom
 odgovornosti. Ali ja se nikad nisam
 ključati i objavio sam bio da sam i tada i
 boga to, da stajem pred sud i da dok-
 zem svoju nevinost, čistotu i urednost
 reda i računa pojam.

- Kako to? - dokvati Tkoas oči. "Ti
 si bio prije srodan, a sad si nam tu, naj-
 bogatiji i u magična. Eto i Sino je tada
 došlo u svojim novinama sve pod broj koliko
 si na zem zaključio.

Belimarkovitu se osmjehnu, poigra me, i
 isto onako mirno nastavi:

- A ljudi budu kao Sino mene su i napad-
 dali. Uvjeran sam, da se sada oti ka je.

Na to se u mirnici i dođe mi, da se u snu
 i sve u snu, i je rekao: - Ne kaži se, Bogami!

Ђвасу био у војни и снаге се ис свѣта и на са
стѣјати.

А ја се истог час покљах, што не отушах.

Белимарковић својом сталном мучноћом
све заглади и гаврци обвјем ружина:

- Е, не кајем се! Знам ја: мучиј би ти било са-
да, да нијеси онако писао.

Што се билије примичао да и његовога обра-
тка у Србију Ђвас је био штом се сударнији,
Товоно му је и покљова, како му је мило, што
иа је покљова, како нам што му Ђвас није дао
команду, и да он не би никада пришло Гертно-
јева, није би цара тако послужао, када би
би и био гојина као њега.

Белимарковићу су била мила ота ласкова
и захваћива се Ђвасу, који је настојао да
иа задовоље и да се брати у Србију као његов
говјек. Товоно му је, како је он убјерен, да ће
се они у његовој још састанци као пријатељи
и на дјелу за народ.

Још дана, када је Белимарковић отишао
на сједницу, испред постоји, отишао се Ђвас и њега
загрибци иа и предаде му одјед Ђваса Јани-
ла П. сестена.

За колико је, последице њега, још остао Бели-
марковић у оцакљиви, виђено му се на лицу
незадовољство и неки немир. Како је сјутра
зором когамо за Ђвас, потем и ја са сједница
раније, скоро одмак за њим, да се још једном
видимо и отишло и да га уицим, што
му је.

Било је трудно вријеме; киша је проуштала.
Брзо претрлак ијацу и уретох у кућу Војводе

Мама Врбиче, је је белмарковити ставова. Врбича се вратио још повратно из Србије јер је са српскогоски зајти представник на логно.

Овогних најно брата и уредек белмарко-вита још једнако онако замислена и обична, одје шета по камари. Он се загузи и стаде шедантом.

- А од куда ти сада по овоме гуду од времена?

Рече му, да сам отазио на њему Нито Нерамо, пожење на сједнику, па да не могах оти дома, да не видим, што му је.

И он ми одмак истрга, да је ете двој ордене.

Задовољан и полог од стране Јанашеве, од стране свијех пријатеља, носи најбоље у спомен и у срце Јоре, али орден му је и поштом се задовољство.

Радији би, да му га Јанаше дао. Други степен ордене српскогоски имају већ немци у Београду, који су много и чолонаји. Нити се веја. Њему није до ордене, али му је шешто, да му се нешрија-теви сада насађују његовим учинцима.

Да га ублажи, висло му одговорни:

- Ја сам се бојао да тији што друго, па ми шта брже да пође и један, а то ме има мијење. Ја ћу се сад одмак вратити у звор и убрјек сам, да те ми Господар дати крви степен.

Њему те заучјено много бити, да идирави ишрјешу, коју је само и необавјештености могао уривети.

Господара сам замислио још у оцакнију са-ма. Јаже ми сте. Њему много брже, да задовољи белмарковита и нареди ми, да уз-мем и нацелодије крви степен Данилова

ордена и да му напишем нову диплому. Твој је поштом, а ја с орденом у Београдској кући.

Зашто сам га исто као и ти у тој кући.

Када му предадох орден и диплому зајрмо ме је. Захваћивао ми је. Увјеравао ме је, да ми по пријатељству неће никада заборавити. Његово ми је објавило, да ћу доћи у Београд и бити, за дуго, његов гост. Објавило часити један дуго те земље.

Када за дуго не кримич од њега писане, јавих му и крви. Но то ми је, тек 11. маја 1877 г. одговорно:

" Драги мој Сине, ти си ме у његово писму, који сам ја још давна и давна, примио, корео збој тога, што сам не писах; читао си ме, " јесам ли нив?" Ако се урне, да је ево тек шест месеца од кад се с вама, моји берга драгим и берга бурвеним, раскидао, крошњо, без да сам Вам се досада јавио, имаћ месца крошњу, јер толико која, бити с њим у пријатељству, а не радби-рати за њ, свар је учинила, - али и неће бити места крошњу, ако се дозна, да ја нисам могао писати, без да у писмо моје забри и немо крошњу, коме оно није намењено, а ово ја нисам желео, да да би писмо и најневиције исцело. - Ти ме, урдан се, разуми.

Уредба дакле доклек кримичу, из неких планова моје фамилије послан крошњу у Аустрију, ме да и ја стигне крошњу у Велуку, да де ти одатле ово немошће редом ексцендирам, да није објаво и нека, да сам ти писао. У исто време ја сам намера да нађем која у Велуку, на која би ти што-ја писана на мене могао обрадовати. јер она не треба никакво да дођу у руке Београдских поштарина.

Ако учеш дакле наћи у Делуњу коурдана го-
 вика преко кога би једно друштво могло писати,
 онда ће ми бити много, да откозано земљи тиме
 ни саопратиј, јер ја сам се Вас замислио. Драин
 Сине, Вас свију, све што је са успомином на
 моје бабине у Урној Тори својгано, ми за ме-
 не, да шагове и да оури у мени највише јакоја
 осјећања: Тоскодег свијетом, ветов дан, сва та
 ова алошца, Урно торци, Урна Тора, остати
 вагда и невјерки у мом срцу. Не мојте ми
 мисли и судити, - јер ти не криво судити, - да
 на вас нисам мислио, да о вама нисам говорио
 зато, јер вам нисам писао. Не дошав небу
 многа казати, ако вам кажем, да није било дана,
 када о вама, о Урној Тори, нисам говорио, није би-
 ло друштва, у коме сам био, а да нисам Урно-
 торци квали, зато ме овде и зову Урноторци,
 а ви сте ме тамо вагда звали Муландинцем,
 и ви тамо неграбећо, као и овде.

То је обична судба свију оних буди, који иду и раде на
 томе, да крајности иштира, који у народнаме
 животи раде на јединству, а противу сепаратизма
 и чужања. Но моја иврда вера у победу мојих
 идеја шава је, да све неурјаности, што ме
 на обоне буду суштинну, јесу зате само вету коу-
 ственар, да идем напред неустрашито. - Бити кри-
 ливе, да о томе више говоримо, данас ја тобу са-
 мо, да стиче јавном, да сам жив, али је урт живот
 говјену који бури славу народној и чина, а доживи
 да јучан део овог народа неопосити мом кри-
 вцом својих воља дође у томе до баналности:
 јест, мој драин Сине, свија је материјално у
 велико ивернула, али ити добре турне дите

оцем Јакоб Сидеке и Јојан Сиде, крстоји бив у
у овој земљи и у овоме делу Српскога народа, али
оци и Србија морају бити, али и обратити
ми око мене, који је мала пре овога рата?!

Ја бих хтео да не будем и у овоме добај чо-
лок, какав сам био у мношме пре рата; не-
мо бих и да могу и профити добро, али ураду се
ја трудим, да кажем и буде тако; и како ми
ништа не остаје, но да будем „з послушно“;
морам да кажем, да ја не вјерујем, да ће сво-
је наступити време, које ће Србија бити у стању,
набавити ону црну илу на своме лицу, што јој
је оставио ова последњи рат.

Који крив томе, ја нећу сад да пресуђујем;
то ће оставити доцније време, и ако је код
мене у томе суд и пресуда тек сасрела. —

Ја хоћу још ово мало каратије, што ми је оста-
ло, да упробим на то, да не ошоменим на мо-
ји реч, који сам ти преко писара мој казао,
оне ноћи, кад си дошао то киши к мени: да
сам ја толико неблагодарност у свету икад био,
да би ја био последњи гобјек, кад би заборавао
своје добро, што ми је Јосифар Никола ура-
дио, и да ћу ти кад дам му и видети доказ
тога. На томе остајем сад. Забравајте ово
кисто, ја те молим, да светлоте Јеказу и Ко-
пати изјавим моје дубоко страхопоштовање
сви ми как осталим мој суграђани поздрав, не за-
бави моје Јаву, а и себе самој, мој драми
Сине. Збогом до скорој разговора. и бој.

Ј. Беммарковић.

В. Ристичу не вјерујте ништа. То је мој пријатељ,
али савјет. Нај ми пишите, ми пишемо и до

овом, адресом: Негин Деметер Вјало Семлин.

Моји писмо у кувирину са мојом адресом, којег је он обрадио у Београд мени изричитом."

Не сјетан се више, јер оно "Русити не вјерујте ништа" оудбоу на оно, што сам му је писао о Русити, али нам је он сам од своје дао свој савети. Својомо интелектуално изјави, јер су обојица били једно ми швенеци, либерали, и, другачије, обојица најбоље најјесници не поновених Александра.

Када је Краљ Александар одоше најјесништво, догодио сам у Београд, да му у име Краљеве дозволити ступити на престо. С Белимарковичем се најесам кад сам састајао. Убријетан, био је остао Београд и наставио се у Врбце. А видно сам се и њим другачије глас, колико смо се моји дозволити само, када сам с Краљем био у Београду. Занимљиво је састаје Краљеве с Белимарковичем на Невесинској стеници.

Краљ Александар послуживши својим јех издржава и погасити пред стеницом поведе Краља у салу, где су их великодошћивци ошавали у реду, а на гелу ми, ормах до врата, Белимарковичи у генералској униформи са својим орденима. Краљ прене, да га представити Краљу, Белимарковичи ступи кроз вентријер, доквати круненију руку Краљеву и поведи је. Краљ га зајрми и весело га ослови:

- ст, Јоцо! Како ти изјамно изменајко! Бат ми је мило, да те видим послужити колико година. Надам се да ћемо се гелти виђати за колико будем у Београду. Зајучи се обрне Краљу Краљу Александру: - Мисте, Величанство, стари, добри пошеници, Ј. Белимарковичи био је војни представник Великога Величанства Краља Милана

ког мене за вријеме рата.

Беммарковит одговори Ђвазу:

— Благодарим, Високопанство, на милостином сјитану и Вашој добротни, коју сме ми варага указивати. Ја сам нарочито дошао из своја села, да Вам побудим руку (Беммарковит се онемићаше и сјечења Ђвазу руку), и сад, још данас, вртим се у своји село, а шта ми једно, што се ништа. Ко ништој одговарати Вашем позиву и тијем задовољити и своју највећу жељу!

Умислало је, да је Беммарковит овако поступио и одговорио нарочито свој брату Александру, којему није могао отуђити, што га је отац одговорио с најјестивијом.

Ђваз је мирно спајао и спакијем осмијехом поштрао ову сцену.

Једне године, после тога, дошло се Беммарковит дужи вријеме у Ерцегиновоме, одокле му поручи, да једноме вријеме да би се дошло на Земун, када би га Ђваз позвао.

Ђвазак Ђвазу, а он му сухо одговори: „Ако тиш ми писати, иници ми: Знам пут на Земун, а доћеш ми и заједнички м аудријенцу. Ђваз ће те примити, ако не буде у послу.“

Није сам ништа писао Беммарковиту, јер онакав одговор, би му значило: не долази!

Беммарковит се брже помирио са Ђвазом и Александром и то је најјестивије кријашње Ђвазашто расположеше према њему, када га је држао својим робљемом.

Г. 1902 виђак се на Беммарковитом посведићу пут у Пешти, на станици; он долази са неколико бегла, а ја кретах за бег. Једва га познадох:

по старом, свучено се, дошло мач. Обојица и не-
најени слугајним сучетом брзо се истражило и
ишведило. Ја хитак ју је влак био на вратању,
а он ме држи и говори: „Богачи, јили Ткач ишуд-
дио. Јона му говјем на крај кучки, који би му
сви иштинито какао, а он...“ „Пусти говека,
геласнији“ — ошомега геласија, и ја ишита уира-
дик, да ушвогим у најближни батон.

Нелнам ишта је хитко рети. Говјем на кучки кра-
ју свачако је био он, када је оно у Новоме био и
ошкелвао човиш Ткачев. А ишта је хитко сви иштин-
нито Ткачу казати? Ишето сам, да ишмоило
ишудати сучетом крајстола. Беммарковити
јитко да је Ткач ишето ишледао на Београд
и ишмо своји суди, који су се ишведитавали
о ишмоишвоме стању. Јам је хитко ошомекути
Ткача да се ишодлажује ишасовина о судвању
крајстола Обреновита, ишјитко и сам ишврдн-
ити му ишк?

У Бегу сам иштао у Београдским новинама,
да је „Краљ Александар ишито Генерала Бем-
марковита, који ишратио иш ишностранства“.
Вратишви се на Земље ишгоо сам Ткачу о своме
слугајном саскању са Беммарковити, о иштовни-
ишдовршеним ријечима ишда је био у Крава.

Ткач је иштучао мало, а геласији ишдружитиво
речи: „Ишомрили се они два геласи!“ Више иш-
је о иштоме ријечи ишговара.

Генерал Ј. Беллимарковић

Били смо у Кебеситцу, када нам састрже
Беллимарковић као највише председавника Србије.

Како га је примило врло предусредљиво, убио
на њега шатор и дуго се њиме разговарао, пре-
минути о Краљу Милану, о српској војсци и о
дотадашњим бјевима. Црногорци су се разговали
доласку "српскога генерала", који ће себи и у њихо-
вој средини за своје врјеме радити. Ми, војници
Краљева, ступајући с њиме се њиме одмах, коли-
ко да смо сви едари познаници били. Он је био
са сваким љубаван, дружелубан и сам се брзо вије-
као међу нама као домаћин. Ја сам га постоји још
г. 1866 у Београду, када је као краљевски уредник
био. Његов брат био је друг и он ме је
њиме упознао.

За своје врјеме његова баврња у нашој војсци,
да и њих прјавијех дана љубави смо га често
замислила и зловолја. Он је био незадовољан сво-
јим положајем. Ова је, говорише нам, суфтан на
мера, а он је, као савари војни, ирајно ширкога
урашћа у радњу, који је, који је, као сваки Србин иша,
дуго спремио и једва одржао. Болело га, што није
имао команди у српској војсци. Доласак Гертва-
јева у Србију био му је шокан и штега је предка-
зива реулојех српскога армје. Како је Руа, говора-
ше Беллимарковић, сиромаш је, не познаје ни он вој-
ску, ни војка њега. Србија са великим одушевљеном
и самодуздавом заговара је у рад са снагом
Турском, а у исто врјеме дајући команди Гертвајеру
примнаје да није сиромаш, да нема ешта војсковаје.
Беллимарковић је ~~сво~~ савира по умиреном српско
војске.

Тисало се и држало се велике рава, да је велимарковић имао команду на Вујеву доли. Није. Командант војске био је Врхага Чешар на Вујеву доли као и за све време ратовања у Херцеговини. А једно био на Вујеву доли крај Квара по димензији својој. Ту је он, када је Квара савла глас о побједи, казао своје мисли о Квара, да се не усобава на тој побједи, но да оти Мухтар пашини војску. Квара ван себе од радости братовори велимарковићу, који је озбиљан ситуација и слушао приговора о боју, зашито се и он не радује, као сви Црногорци.

"Радујем се, братадари" одговори велимарковић, али побједа још није све. Треба некорисити и побједу. То је главно. Ја бих сад одмах својомом за Мухтар пашом, дао му коју милосту, и пријетио се иригери и сирити за дорек, умишито бих му војску, и заробио га, јер већ сушито моје дукан бити.

Квара га није послушао и убрзо се показало, да је велимарковић имао право. Мухтар паша се побук као сушита дан ив ирети у Брестово, а одатде дошао с војском на Црну Гору, није се умишито и дорек као примарје на Црногорском земљишту.

Када је српска војска пред ирето надмоћнијом турском војском ирета умишито, велимарковић је био све замисленији, све драгостији. На сваки извештај, који је долазио са српског бојишта, он је вага говорио: Добра је српска војска, јуначки се бие, залуду. Несрета је до командо. Тернајев је мошо несрета. Одмах у побједу сам рекао, да те овако бити.

За време алексиначких биева драгост је била патретија га. Суза су му долазиле. Ми смо пред ирети побједали говор о српским негатаима, нишитојуте бад доброта Србиња и вајника.

Квара је вошо луке задиркивати, на једној дана зротија велимарковића, када је он говорио о хришци команди:

- А, Јацо, би ми друкче било, да си ти командант? Што ти се чини, какав би ти био?

Велимарковић изненађен ирети ирети, по =

после Кваса и, по обичају, повивши главу на страну, клагно одговори:

— Кавва је романага сад, но видимо, какав би био ја, но би се видело.

У то време и наредби Кваса Милана, Белимарковић је председавао Квасу и наредбу, да се ишине која хивага Црногораца у Ситару Србију, и молио га, да то час прије ухвати, како би се иштем подухло вепо-мно шурске војске и олакшало србској војци.

Квас је одговорио, да би што врло радо ухватио, али да за сада не може, јер херцеговачку војску према Мурбар ваши не смисје адгајитом ослабити, а ову пак Богорице, славако малу, јаш мате. Црногорска војска је, сада, говораше му Квас, у најјакем маху напредовати и одједан и он га не смисје таклијем предузетом усидавити или јаш и обласности ишморити прије по ишорисити досадашње убојеке.

То је био Квасов истовор, а он није ни тада ни посмисје ни ошмисла да бојаште прекесе на оту страну и ако се равошми уговором предвиђао сашто пак србске и црногорске војске у Ситару Србију. А Квас је могао тада лако ишорисити. Могао је послати Раваду Милана Ручова и јараваши му војску са неколико баталјона из херцеговине, као што је и сам Равада Милан једнако наваљивао. Јер посмисје Ручова дама прелишито је равошати у херцеговини и Квас се бјеше јаш повратио на Орфану.

Ошми ишмисаја са црногорскога бојаште, које је Белимарковић ишмисао Квасу Милану, но је био једним рад негов као војном председавашица, једним и шаш баш усвојека.

Тришарје смо провели на Црбичу обичним ус-питашким сришомом. У сурашми у дворцу Били су сјед-ници слаку нот, на које је Квас и Белимарковића споро редовно позивао. Једним, прије но се осидали ошми-ше, сједасмо Белимарковић и ја с Квасом самим. Квас се са преаршавеним рукама насломио и нагнуо цицашми бијелом на што, када дуго, осидекујући се,

Белимарковита, па те, наметнувши ми, наједан-
пут рети:

— А, Јацо, да ми право кажем, колико си украо
на империцији за војску, када си био војни мари-
штал. Да си, реци право.

Квасу је удивљено било, да овако као шалом
какога поуне и збуни, а мислио је, да му је,
као Квасу, све догумишало.

Он је знао и под аерери, о којој се у ово бри-
жане мисли говорило. Међује сам му прагао, још
прије рата, да сам ја у моме мисли, "Парадти
пријатељ", доносио средњега набога на Белимарко-
вита и браћиница. Уверљиво сам му показао
на војним набогама. Оно шта је Квасу не би
ми за то ништа лаже на Белимарковиту. А Бели-
марковит са својим мирно одговори:

— Да, Ђеодару, мисли сам ме набогама и редиш
због што. То је кад нас била мариштал. А све су то била
империцијске и империцијске. Ч у сајмшћини су шта-
вали то, када је мариштал била још засидарела по закону
о империцијској одговорности. Јако је се није сам није
за то заклавати и изјавио сам био, да сам и штада
и вагда готов, да сам сам пред суд и да докажем своју
невиност, расветли и уредност мота рата и рату на
мојак.

— Како горе. — дохвати Квасу још. "Шта си био при-
је сиромашак, а сад си, кад ми, најбогашији Шума-
динца. Чито и Симо је штада дошло у својим новина-
ма све под брај колико си на рату зајмица.

Белимарковит се осмехну, погледа ме, и исто
омако мирно настави:

— А млади људи као Симо моме су и набогама.
Уверен сам, да се сада и он каје.

Квасу се у марицији и дође ми, да се шалом
по се избурам, по река: — Не кајем се, Јота ми!

Квасу би то у воју и штада се из света гласа сме-
јати. А ја се исто час покајак што не отуђах.

Белимарковит својим шалом мирноћом све зајмица

и заврши овајем ражетима:

— Е, не кајем се. Знам још: мислије би ми било сада, да мијеси онако писмо.

Што се билие примицао дак његовога повратака у Србију Квас је био штомиле све му бајзмији. Творило му је и понављао, како му је мило, што га је позвао. Како крали што му Квас није дао помагаду и да он не би никада примио Грвајева, нишом би цара за то послушао, када би бисте имао рђјека као њега. Беллимарковитију су била мила ова ласнаста и захвална се Квасу, који је настојавао да га задржије и да се врати у Србију као његов рђјек. Творило му је, како је он увјерен, да те се они у градашћу још сањавади као пријатељи и на дјелу за народ.

У ови дана, када те Беллимарковитијо одуговлашћу, на једнику, неоред пошто, одрости се Квас штомиле загрљивши га и предаде му орден Кваса Дашила II сивоства.

За колико је послије тога, јим се што Беллимарковитију у овак миси, кајело му се на мизу неодолање = сиво и њеки мисли. Како је једнога зором долазио за Кошор, војени и ја са срдашћу крајем свога одмак за њим, да се још једном видимо и одрости мо и да га утисадем, што му је.

Било је гдјео бријеме. Кума је бивушатала. Брзо претрпак пјачу и увек у кућу Рајводе Маша Врбиче, је је Беллимарковитијо сивакова. Врбича се не бје ме још повратио из Србије, гдје се као црногорски ратни председавник налазио.

Одборих много врати и уредак Беллимарковитија јим једнако онако замислила и одбивта, гдје шетити по камари. Он се заруди и сиваде предитном.

— А одкуда ми сада по овоме руду од времена?

Рекох му, да сам истадио на њему њего нерасломо одело на једнику, ва да се мотак поти дома, да не видим што му је. И он ми одмак исприча, да је све због ордена. Задоволак полази од сирани Квасове, од сирани сивих пријатеља, пош најбоље уредити не из Црне Горе, али орден му је пошито све задовољство. Радије би, да му га Квас није дао. Други

својом ордени урношорелото имају већ већи у
Београду, који су раније и повољајем шири од већа.
Велику ми је до ордена, али ми је тешко, ја ми се
непријатељи сада насматрају готови умишљени.

Да га ублажим, велемо му одговорим:

- Ја сам се бојао да није било друго, па ми је
дриме да појеш њега, а што ме има мијека. Ја ту се
саг адмах враћам и двор и уверен сам, да те ни
Тасодар да ни дрви својом. Велику те зачујемо мило
било, да одирали патрешку, коју је само мотао из
небајјем³ свесном⁴ умишља⁵.

Тасодару сам заједно још у оцакмију, сама.
Кажем му све. Велику мило дриме, да задовољи Тери-
маровића и нареди ми да умишљем из канцеларије
дрви својом Дашилова ордена и да ми набавим
нову дрвину. Клас је повољан, а ја с орденом
у Тасимаровића. Заједно сам га није као ираје
у какаву по саби. Када ми предадох ордена и да-
ојому задриме ме је. Захваљујући ми је. Увераваш
ме је, да ми није пријатељство мене никада рабо-
радиш. Прасило ми је обетоме, да ту доћи у Београд
и било, за дуго, веће посто. Обетоме тишом један
другоме реше. Када за дуго не добих од већа ишма,
јавих ми се дрви. Но, што ми је, тек 11. маја 1877 г.

Како ми одговорио:

„Дрви мој шма, ни ми ме у швоме тишму, који
сам ја још давна и давна дриме, корео због швога,
што ~~што~~ ^{ми} не имах; ништо ми ме још ми дрив!“

Ако се узме, да је сво већ шма, шмацах од како
се с ~~шма~~ ^{шма}, мојим барда дриме и барда шмацашми,
расматрадох, шмацашми, без да сам ~~шма~~ ^{шма} се досада јавио
шмацашми шмацашми, јер волеши шма, било с шма
у шмацашми, а не разбирати за шма, шмацашми је шмацашми
шмацашми - али и шмацашми шмацашми, ако се
дриме, да ја шмацашми шмацашми, без да у шмацашми
моје шмацашми и шмацашми, коме оно није шмацашми,
а ово ја шмацашми шмацашми, па да би шмацашми и шмацашми
шмацашми шмацашми. - Би ми, уздам се, разумем.

Једна, давна, дриме дриме, где неки шмацашми
моје шмацашми шмацашми дриме у шмацашми, па да и

старага, али оне ме се Србија морало да чути, оне
 ми обрадујемо око мене које је имала пре овога
 рата?!

Ја бих врло да не будем и у овоме добар
 пророк, нарочито сам била у мислима пре рата; пре-
 мо бих и да могу прорети добро, али узалуд се ја
 трудим, да надам побуде за то; и штако ми ништа
 не ослобађа, но да будем „милосрднио“; морам да ка-
 жем, да ја не вјерујем, да ће скоро нашој земљи вре-
 ме, кад ће Србија бити у стању, да сорише и
 урну вету на своје мизу, што јој је ослободило овај
 посмрњи рат.

То је први пут, ја сам сад да присуствујем; то
 је неваљалица даутирени времена, како је кад ме-
 не у овоме суд и пресуда већ сагледа. —

Ја коју сам ово мало карактере, што ми је ос-
 тало, да уредим нешто, да ме ослободим на
 моје речи, које сам и пре рата мој какао, оне
 ноћу, кад си дао мој крив и мети: да сам ја и
 како нешто да се нешто нешто, да би ја био
 посмрњи рат, кад би заборавио све око добро,
 што ми је нешто да се нешто, и да ја сам нешто
 кад кад да се нешто и видети да се нешто. На то-
 ме ослобађа и сад. Заборавио ово нешто, ја ме мо-
 жем, да Свештене Кварту и Кварту изјавим моје
 дубоко сарањивање, свима пак свештене
 мој срдани поздрав, не заборави мота Табру,
 а и себе само, мој брати Сине. Збогом до сво-
 јот разговора

мвој у. Јели Марковић

В. Рисићу не верујте ништа. Што је мој
пријатељски савет.

Кад ми пишете, ми пише под овом адресом:

Нерви Деметер Риало

Београд.

Моје писмо у уверију са мојом адресом, које
 те се користи у Београд мети приликом. —

Не сјетим се више, је ли око „Рисићу не

„Вјерујте нама“ одговор на оно, што сам му ја писао о Рисишту или нам је оти сам од своје дао тој саједи. Славно универзитетна изјава, јер су обојица били редноминистрима, либерали и, другачије, обојица заједно министарима неогумно-методот Александар.

Тада је Краљ Александар оборио министарство дошло сам у Београд, да му у име Књаза, све поздравне ступање на престо. С Белмарковитом се нијесам тада саједио. Увријетан био је оставио Београд и напустио се у Врање. А видео сам се и са другачије „за гас, колико смо се могли поздравити само, када сам с Књазом био у Београду. Јако мило је срећане Књажево с Белмарковитом на државној саједи.

Краљ Александар позива српских поздрав и поздрав пред ситачицом поздрав Књаза у салу, те су их великадобојници организовали у реду, а на гласу им, одмах до врата Белмарковит у генералској униформи са свијетлом орденима. Краљ хрме да га представе Књазу, Белмарковит своје кроз надрјед, доквалити државну руку Књажеву и пољуби је. Књаз га загрми и весело га ослови.

— А, Јацо! Како пријатно изненађење! Баш ми је мило, да ме видиш идем је толико година. Надам се да ћемо се често виђати за неко буди у Београду.

Јако је се обрне Књаз Краљу Александру:

— Ми смо, Величанство, саври, добри поданици. Ј. Белмарковит био је војни председник. Неговота Величанства Краља Милана кад мене за вјерне рава.

Белмарковит одговори Књазу:

— Благодарим, Величанство, на милосрдном саври и Вашој доброту, соју што ми вагда украсили. Ја сам парачићо дошао из свога села, да Вам пољубим руку (Белмарковит се свел капе и ује-мва Књазу руку), и сад, јам данас, вратим се у своје село, а драмим јако, што се мило не могу одговарати Вашем позиву и ширим задовољити и

своју највећу срећу."

Истог дана је, да је Велимарковић овако постојано и говорио народном због Краља Александра, којему није могао одржати, што га је онако одборно и намиреним гласом.

Краљ је мирно саслушао и с њиме селиштем посматрао ову сцену.

Једне године касније када, бајно се Велимарковић дуге вријеме у Брусноволе, одакле ми поручи, по једном прилици, да би радио дашао на Цетиње, када би га Књаз позвао.

Краљ Књазу, а он ми суко одговори: Ако ти ми писати, ти ми му: знаш пут на Цетиње, а дођеш ми и заштрафи ми одређену, Књаз те не одрица, ако не буде у пилу.

Касније ништа писао Велимарковићу, јер онај одговор би му значајно не долази.

Велимарковић се брине одлучио са Краљем Александром и то је извршило претварање Књаз, преко располаске према њему, када га је држао својим робљем.

У 1902 вијек се с Велимарковићем одлучио на пут у Пештан, на сватини; он долази са држаним из беча а јој креваћ за бор. Једна га позвадох: поседарио, скривао се, дашао мари. Објавица из некајем ауграјским суретом брзо се поздрависмо и одлучисмо. Ја каждах јер је влак био на креваћу, а он ме држи и говори: „Богачи, је ми Књаз измудио. Доша ми робљем на крај кућни, који би ми све нешто казао, а он —“

„Пуним човека, закасниће“ — ошоме га нешто, и је рбива једва уградих да усмориш у нај-блери ваток.

Не знам шта је било рети. Једна на кућном прагу чакано је био он када је отио у Новоме био и одрекивао позив Краљев. А шта је хтио све нешто кажу казати? Мисли сам да се могло ишати ербска прјеситом. Велимарковић је знао да је Књаз крајко потладо на бнорад и имао своје буре, који су га изје-

шћавани о њамошћем сивању. Да ли је било
ошомекнути Квара да се не обманује Гласовића
о гужвању пријатеља Обреновића, или је чинио
и сам потврдило му их?

У Бегу сам читао у биоградским новина-
ма, да је „Краљ Александар примио генерала
Белимарковића, који се вратио из иностранства“.

Враћивши се на Цетиње притао сам Квара
о својем суграјном саједану са Белимаркови-
ћем, о његовим недобрим рјечима и да
је био у крава.

Квара је потпуно мало, а забављам одруг-
авно рече: „Помисли се ови два гоака!“
Више није о томе рјечи и провања.

